

Z A K O N

O PROGLAŠENJU AUTONOMNE POKRAJINE KOSOVO I METOHIIJA ZA PODRUČJE POSEBNE SOCIJALNE ZAŠTITE

1. Uvodne odredbe

Sadržina zakona

Član 1.

Ovim zakonom proglašava se područje posebne socijalne zaštite i uređuju prava na posebnu socijalnu zaštitu, kao i uslovi, nadležnost i postupak za ostvarivanje tih prava, kako bi se sprečilo nastajanje i otklonile posledice socijalne isključenosti na području posebne socijalne zaštite.

Područje posebne socijalne zaštite

Član 2.

Proglašava se Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija za područje posebne socijalne zaštite.

Lica koja ostvaruju prava po ovom zakonu

Član 3.

Prava po ovom zakonu mogu ostvariti samo lica koja žive na području posebne socijalne zaštite.

Smatra se da lice živi na području posebne socijalne zaštite ako se trajno nastanilo na teritoriji Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija gde poseduje ili zakupljuje stambeni prostor u kojem živi sa porodicom, druge nepokretnosti koje koristi i održava, provodi svoje slobodno vreme, učestvuje u društvenom, kulturnom i verskom životu, odnosno ako je centar njegovih životnih aktivnosti, profesionalnih, ekonomskih, porodičnih, socijalnih i drugih veza koje dokazuju njegovu trajnu povezanost sa mestom u kome se nastanilo na teritoriji Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija.

Prava na posebnu socijalnu zaštitu

Član 4.

Prava po ovom zakonu jesu:

- 1) socijalno novčano davanje za nezaposlena lica;
- 2) socijalno novčano davanje za starija lica.

Vlada može, na predlog Kancelarije za Kosovo i Metohiju, posebnim programom utvrditi druge mere socijalne podrške i pomoći licima u riziku od socijalne isključenosti koja žive na području posebne socijalne zaštite.

Neprenosivost prava

Član 5.

Prava po ovom zakonu jesu lična prava i ne mogu se prenositi na druga lica.

Uticaj na ostvarivanje prava po drugim propisima

Član 6.

Prava ostvarena po osnovu ovog zakona nisu od uticaja na ostvarivanje drugih prava iz oblasti socijalne ili zdravstvene zaštite ili finansijske podrške porodici sa decom, prava po osnovu nezaposlenosti i prava po osnovu drugih propisa.

Obezbeđivanje sredstava za ostvarivanje prava

Član 7.

Sredstva za ostvarivanje prava iz ovog zakona obezbeđuju se u Finansijskom planu Nacionalne službe za zapošljavanje, odnosno budžetu Republike Srbije.

Vlada utvrđuje visinu socijalnih novčanih davanja iz ovog zakona, u skladu sa obezbeđenim sredstvima.

2. Uslovi za ostvarivanje prava

Socijalno novčano davanje za nezaposlena lica

Član 8.

Pravo na socijalno novčano davanje može da ostvari nezaposleno lice koje živi na području posebne socijalne zaštite, ako ispunjava sledeće uslove:

- da je državljanin Republike Srbije,
- da je navršilo 18 godina života,
- da je na Evidenciji o nezaposlenom Nacionalne službe za zapošljavanje,
- da ne ostvaruje prihode od rada po osnovu ugovora o delu i naknade za rad po drugom pravnom osnovu,
- da ne ostvaruje prihode od rada bez ugovora o radu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima ili po osnovu rada od neregistrovane delatnosti ili kod lica i organa van pravnog poretka Republike Srbije,
- da Republiku Srbiju smatra svojom državom.

Socijalno novčano davanje za starija lica

Član 9.

Pravo na socijalno novčano davanje može da ostvari starije lice koje živi na području posebne socijalne zaštite, ako ispunjava sledeće uslove:

- da je državljanin Republike Srbije,
- da je navršilo 65 godina života,
- da ne ostvaruje prihode po osnovu radnog odnosa ili rada po drugom osnovu,
- da ne ostvaruje prihode od rada bez ugovora o radu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima ili po osnovu rada od neregistrovane delatnosti ili kod lica i organa van pravnog poretka Republike Srbije,
- da nije korisnik prava na penziju ili da nije ispunilo uslove za sticanje prava na penziju, prema pravnim propisima Republike Srbije;
- da Republiku Srbiju smatra svojom državom.

Prestanak prava

Član 10.

Pravo na socijalno novčano davanje za nezaposlene prestaje:

1) kada korisnik prava prestane da ispunjava bilo koji od uslova za ostvarivanje prava propisanih ovim zakonom;

2) kada korisnik prava bude brisan sa Evidencije o nezaposlenom kod Nacionalne službe za zapošljavanje ili iz drugih zakonom propisanih razloga prestane da se vodi na toj evidenciji;

3) kada korisnik prava bude pravnosnažno osuđen za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, protiv državnih organa, protiv pravosuđa i protiv Vojske Srbije,

4) kada korisnik prava odbije radno angaživanje na poslovima koji se organizuju s ciljem ostvarivanja određenog društvenog interesa na području posebne socijalne zaštite na poziv nadležnog organa jedinice lokalne samouprave;

5) smrću korisnika prava.

Pravo na socijalno novčano davanje za starija lica prestaje:

1) kada korisnik prava prestane da ispunjava bilo koji od uslova za ostvarivanje prava propisanih ovim zakonom,

2) kada korisnik prava bude pravnosnažno osuđen za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, protiv državnih organa, protiv pravosuđa i protiv Vojske Srbije,

3) smrću korisnika prava.

Lice kome je prestalo pravo na novčano socijalno davanje u skladu sa ovim zakonom može ponovo ostvariti isto pravo ili ostvariti drugo pravo iz ovog zakona, ako u međuvremenu za to ispuni propisane uslove.

3. Nadležnost

Član 11.

O pravima na posebnu socijalnu zaštitu iz člana 4. stav 1. ovog zakona odlučuje predsednik izvršnog organa jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: nadležni organ).

Poslovi iz stava 1. ovog člana vrše se kao povereni poslovi.

4. Postupak za utvrđivanje i ostvarivanje prava

Primena zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak

Član 12.

Na postupke u kojima se odlučuje o pravima na posebnu socijalnu zaštitu primenjuju se odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Pokretanje postupka

Član 13.

Postupak za priznavanje prava iz člana 4. stav 1. ovog zakona pokreće se zahtevom stranke.

Zahtev iz stava 1. ovog člana podnosi se elektronskim putem ili na pisarnici za prijem zahteva za ostvarivanje javnih i administrativnih usluga na području posebne socijalne zaštite, koju odredi Vlada.

Komisija za procenu posebnog socijalnog statusa

Član 14.

Nadležni organ u postupku odlučivanja dužan je da pribavi nalaz komisije za procenu posebnog socijalnog statusa (u daljem tekstu: komisija).

Komisiju čine najmanje po jedan predstavnik mesno nadležnog centra za socijalni rad, filijale Nacionalne službe za zapošljavanje nadležne za područje posebne socijalne zaštite i jedinice lokalne samouprave sa tog područja.

Članove komisije za jednu ili više jedinica lokalne samouprave na području posebne socijalne zaštite imenuje direktor Kancelarije za Kosovo i Metohiju.

Komisija utvrđuje činjenice od uticaja na ostvarivanje prava o kojima se ne vodi službena evidencija, a nalaz komisije služi kao dokazno sredstvo za ostvarivanje prava iz ovog zakona.

Članovi komisije ne ostvaruju pravo na naknadu za rad.

Konačnost rešenja i pravno sredstvo

Član 15.

Rešenje nadležnog organa konačno je u upravnom postupku u prvom stepenu.

Rešenje iz stava 1. ovog člana može se pobijati tužbom u upravnom sporu, u skladu sa zakonom kojim se uređuju upravni sporovi.

Dinamika i način isplate

Član 16.

Rešenja kojima se priznaju prava po ovom zakonu izvršavaju se po službenoj dužnosti.

Socijalna novčana davanja za nezaposlena lica isplaćuju se preko Nacionalne službe za zapošljavanje, a socijalna novčana davanja za starija lica – preko nadležnog centra za socijalni rad, na osnovu konačnih rešenja koje isplatiocu dostavlja donosilac rešenja.

Socijalna novčana davanja iz stava 2. ovog člana isplaćuju se jednom mesečno.

Mesečni iznos novčanog davanja iz stava 2. ovog člana pripada od prvog dana narednog meseca po podnetom zahtevu, a isplaćuje se u tekućem mesecu za prethodni mesec.

Dužnost prijavljivanja promena od uticaja na priznato pravo

Član 17.

Korisnik prava propisanih ovim zakonom dužan je da nadležnom organu prijavi svaku promenu koja utiče na korišćenje i prestanak prava u roku od 15 dana od dana nastanka promene.

Preispitivanje uslova za ostvarivanje prava

Član 18.

Nadležni organ, po službenoj dužnosti, najmanje jednom godišnje preispituje uslove za ostvarivanje prava iz člana 4. stav 1. ovog zakona.

U postupku iz stava 1. ovog člana nadležni organ donosi novo rešenje samo ako je došlo do promena koje su od uticaja na dalje korišćenje priznatog prava.

Evidencija

Član 19.

Nadležni organ vodi evidenciju o pravima iz člana 4. stav 1. ovog zakona, u elektronskom obliku.

Evidencija sadrži podatke o korisnicima i ostvarenim pravima.

Podaci o korisnicima prava su: prezime, ime jednog roditelja, ime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum, mesto i država rođenja, državljanstvo, nacionalnost, prebivalište odnosno boravište, priznato pravo, datum početka korišćenja prava.

Obrada podataka vrši se s ciljem izvršavanja zakonom poverenih ovlašćenja, a u skladu sa propisom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Nadležnost za donošenje propisa za sprovođenje zakona

Član 20.

Vlada bliže uređuje način podnošenja zahteva, uslove i način utvrđivanja i ostvarivanja prava po ovom zakonu, način rada i sadržinu nalaza komisije, način isplate prava, vođenje evidencije i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

5. Prelazne i završne odredbe

Rok za donošenje propisa za sprovođenje ovog zakona

Član 21.

Propisi za sprovođenje ovog zakona doneće se do dana početka primene ovog zakona.

Rok za obrazovanje komisija

Član 22.

Direktor Kancelarije za Kosovo i Metohiju doneće rešenja o obrazovanju komisija u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podnošenje zahteva za ostvarivanje prava

Član 23.

Zahtevi za ostvarivanje prava iz člana 4. stava 1. ovog zakona primaće se elektronski i na pisarnici za prijem zahteva za ostvarivanje javnih i administrativnih usluga na području posebne socijalne zaštite od dana početka primene ovog zakona.

Raniji početak isplate prava za socijalno najugroženija nezaposlena lica

Član 24.

Izuzetno od člana 23. ovog zakona, nadležni organi će, na osnovu obrazloženog predloga komisije, najkasnije do 31. januara 2025. godine, utvrditi listu socijalno najugroženijih nezaposlenih lica sa teritorije svoje mesne nadležnosti koja ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava iz člana 8. ovog zakona i doneti, bez podnošenja posebnih zahteva, rešenje o priznavanju prava na socijalno novčano davanje za nezaposlene sa liste, u iznosu od 20.000 dinara po korisniku prava.

Isplatu prava po rešenju iz stava 1. ovog člana vršiće Nacionalna služba za zapošljavanje od 1. februara 2025. godine.

Korisnici prava po rešenju iz stava 1. ovog člana nastaviće da koriste priznato pravo u skladu sa ovim zakonom i nakon početka njegove primene, u visini utvrđenoj aktom Vlade iz člana 7. stav 2. ovog zakona, pa nadalje, dok za to ispunjavaju propisane uslove.

Stupanje na snagu i početak primene

Član 25.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se od 1. marta 2025. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 69. stav 1. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da građani i porodice kojima je neophodna društvena pomoć radi savladavanja socijalnih i životnih teškoća i stvaranja uslova za zadovoljenje osnovnih životnih teškoća i stvaranja uslova za zadovoljenje osnovnih životnih potreba, imaju pravo na socijalnu zaštitu, čije se pružanje zasniva na načelima socijalne pravde, humanizma i poštovanja ljudskog dostojanstva, i u članu 97. tač. 2), 10) i 17) Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, ostvarivanje i zaštitu prava građana, sistem u oblasti socijalne zaštite i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu s Ustavom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Polazeći od činjenice da je Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija sastavni deo teritorije Republike Srbije i ima položaj suštinske autonomije u okviru suverene države Srbije, kao da iz takvog položaja slede ustavne obaveze državnih organa da zastupaju i štite interese Republike Srbije na Kosovu i Metohiji u svim unutrašnjim i spoljnim odnosima, Vlada je Zaključkom 05 broj: 401-8828/2024 od 14. septembra 2024. godine usvojila Paket pravnih i ekonomsko-socijalnih mera u cilju zaštite prava Srba i vitalnih državnih i nacionalnih interesa na teritoriji Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija, kao i Operativni plan za realizaciju određenih mera u socijalno-ekonomskoj oblasti (u daljem tekstu: Operativni plan).

U cilju realizacije Operativnog plana, Vlada je donela Zaključak o obrazovanju Radne grupe, 05 broj: 02-9073/2024 od 20. septembra 2024. godine sa zadatkom da izradi tekst zakona o proglašenju Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija za područje posebne socijalne zaštite.

Usled jednostranih akcija režima Privremenih institucija samouprave na Kosovu i Metohiji koje su u proteklih nekoliko godina usmerene protiv institucija Republike Srbije na Kosovu i Metohiji, kao i usled dugogodišnjeg nedostatka bezbednog okruženja područje Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija predstavlja zonu u kojoj nije moguće na adekvatan način sprovesti redovne mere privrednog razvoja koje bi dovele do porasta zaposlenosti i smanjenja siromaštva.

Jednostrane akcije Privremenih institucija samouprave kao što su sprečavanje rada lokalnih samouprava, javnih preduzeća i javnih ustanova, zabrana prometa robe iz centralne Srbije na području Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija, zabrana korišćenja dinara kao platnog sredstva i ograničavanje slobode kretanja pogađaju socijalno najugroženije grupe stanovništva kao što su nezaposlena lica i starija lica koja ne ostvaruju redovne prihode.

Ovim zakonom proglašava se područje posebne socijalne zaštite i uređuju prava na posebnu socijalnu zaštitu, kao i uslovi, nadležnost i postupak za ostvarivanje tih prava, kako bi se sprečilo nastajanje i otklonile posledice socijalne isključenosti na području posebne socijalne zaštite.

Cilj donošenja zakona ogleda se u pružanju podrške licima koja žive na teritoriji Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija, a potpadaju pod kategoriju

nezaposlenih lica, odnosno lica starijih od 65 godina, koja nisu ostvarila pravo na penziju. Potreba za donošenjem Zakona ogleda se u činjenici da je položaj nezaposlenih na tržištu rada na području Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija nepovoljniji u odnosu na položaj nezaposlenih na drugim delovima Republike Srbije.

Na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje, na području Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija, na dan 15. oktobra 2024. godine, nalazi se 19.726 nezaposlenih lica. Kako se karakteristike nezaposlenih na evidenciji posmatraju u odnosu na nivo kvalifikacije, godine starosti i dužinu traženja posla, struktura prema nivou kvalifikacije ukazuje da je gotovo jedna trećina nezaposlenih bez kvalifikacije ili sa prvim nivoom kvalifikacije koje se stiče završavanjem osnovnog obrazovanja i vaspitanja ili osnovnog obrazovanja odraslih (6.500 lica). Nezaposleni sa nivoom kvalifikacije koji se stiče završavanjem srednjeg stručnog obrazovanja u trogodišnjem trajanju ili koji se stiče završavanjem srednjeg gimnazijskog obrazovanja u četvorogodišnjem trajanju obuhvataju polovinu svih nezaposlenih na evidenciji (10.892 lica), dok sedmi nivo kvalifikacije koji se stiče završavanjem integrisanih akademskih studija i master akademskih studija ima 1.267 nezaposlenih lica. Osim toga, starosna struktura nezaposlenih je izuzetno nepovoljna. Učešće nezaposlenih starijih od 40 godina iznosi 9.080 lica. Sa teškoćama u pronalaženju zaposlenja suočavaju se i mladi, imajući u vidu da se 5.661 nezaposlenih mladih nalazi na evidenciji. Dugoročna nezaposlenost je karakteristika lica koja su na evidenciji i koja govori o tome da 16.074 lica traže zaposlenje duže od jedne godine. Nezaposleni se suočavaju sa znatno više prepreka na tržištu rada koje se, između ostalih poteškoća, ispoljava i u nedostatku slobodnih poslova. Prema podacima Nacionalne službe za zapošljavanje, u 2023. godini, podneto je ukupno 112 prijava za zapošljavanje za 232 nezaposlena lica, dok je za prvih deset meseci ove godine podneto 75 prijava za zapošljavanje za ukupno 115 nezaposlenih lica, što ukazuje na izrazitu neusklađenosti ponude i tražnje na tržištu rada.

Kada je reč o ostvarivanju prava u skladu sa članom 67. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 38/15, 113/17, 113/17 – dr.zakon i 49/21), prema poslednjim podacima Nacionalne službe za zapošljavanje 80 lica je koristilo pravo na novčanu naknadu po osnovu nezaposlenosti, privremenu naknadu 4.703 korisnika, dok se grupi od 614 lica sredstva isplaćuju kao mera delimičnog socijalnog zbrinjavanja za lica koja su zaposlena, odnosno radno angažovana u određenim privrednim subjektima koja iz svojih sredstava ne mogu da izvrše isplatu zarade zaposlenima. Kako se pod kategorijom teže zapošljivih lica, u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, smatraju nezaposleni koji zbog zdravstvenog stanja, nedovoljnog ili neodgovarajućeg obrazovanja, sociodemografskih karakteristika, regionalne ili profesionalne neusklađenosti ponude i tražnje na tržištu rada, ili zbog drugih objektivnih okolnosti teže nalaze posao, sagledavajući dostupne podatke Nacionalne službe za zapošljavanje može se zaključiti da od ukupnog broja nezaposlenih više od 50% su nezaposleni koji pripadaju kategoriji teže zapošljivih (10.445 lica), s tim da od tog broja 4.669 su korisnici novčane socijalne pomoći .

III. OBJAŠNJENJE PREDLOŽENIH REŠENJA

Predlog zakona o proglašenju Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija za područje posebne socijalne zaštite se sastoji iz pet odeljaka Uvodne odredbe (Odeljak 1), Uslovi za ostvarivanje prava (Odeljak 2), Nadležnost (Odeljak 3), Postupak za utvrđivanje i ostvarivanje prava (Odeljak 4) i Prelazne i završne odredbe (Odeljak 5).

Uvodne odredbe (Odeljak 1) Predloga zakona sadrže sedam članova, kojima se uređuje sadržina zakona, područje posebne socijalne zaštite, lica koja ostvaruju prava po ovom zakonu, prava na posebnu socijalnu zaštitu, neprenosivost prava,

uticaj na ostvarivanje prava po drugim propisima i obezbeđivanje sredstava za ostvarivanje prava.

Članom 1. Predloga zakona uređuje se svrha i sadržina ovog zakona: proglašava se područje posebne socijalne zaštite i uređuju prava na posebnu socijalnu zaštitu, kao i uslovi, nadležnost i postupak za ostvarivanje tih prava, kako bi se sprečilo nastajanje i otklonile posledice socijalne isključenosti na području posebne socijalne zaštite.

Članom 2. Predloga zakona se proglašava Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija za područje posebne socijalne zaštite.

Članom 3. Predloga zakona propisano je da prava po ovom zakonu mogu ostvariti samo lica koja žive na području posebne socijalne zaštite i bliže uređuje sam pojam lica koje živi na području posebne socijalne zaštite. Prema ovom zakonu, lice živi na području posebne socijalne zaštite ako se trajno nastanilo na teritoriji Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija gde poseduje ili zakupljuje stambeni prostor u kojem živi sa porodicom, druge nepokretnosti koje koristi i održava, provodi svoje slobodno vreme, učestvuje u društvenom, kulturnom i verskom životu, odnosno ako je centar njegovih životnih aktivnosti, profesionalnih, ekonomskih, porodičnih, socijalnih i drugih veza koje dokazuju njegovu trajnu povezanost sa mestom u kome se nastanilo na teritoriji Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija (stav 2. člana 3.).

Članom 4. Predloga zakona propisano je da su osnovna prava po ovom zakonu: socijalno novčano davanje za nezaposlena lica i socijalno novčano davanje za starija lica. Takođe, stavom 2. predmetog člana predviđeno je da Vlada može, na predlog Kancelarije za Kosovo i Metohiju, posebnim programom utvrditi druge mere socijalne podrške i pomoći licima u riziku od socijalne isključenosti koja žive na području posebne socijalne zaštite.

Članom 5. Predloga zakona propisano je da su prava po ovom zakonu lična prava i ne mogu se prenositi na druga lica.

Članom 6. Predloga zakona propisano je da prava ostvarena po osnovu ovog zakona nisu od uticaja na ostvarivanje drugih prava iz oblasti socijalne ili zdravstvene zaštite ili finansijske podrške porodici sa decom, prava po osnovu nezaposlenosti i prava po osnovu drugih propisa. Drugim rečima, na cenzus za ostvarivanje drugih prava ne utiče iznos novčanog davanja koji korisnik ostvari po ovom zakonu.

Članom 7. Predloga zakona propisano je da se sredstva za ostvarivanje prava iz ovog zakona obezbeđuju u Finansijskom planu Nacionalne službe za zapošljavanje, odnosno budžetu Republike Srbije. Stavom 2. ovog člana predviđeno je da Vlada utvrđuje visinu socijalnih novčanih davanja iz ovog zakona, u skladu sa obezbeđenim sredstvima.

Uslovi za ostvarivanje prava (Odeljak 2) Predloga zakona sadrže tri člana kojima se propisuju uslovi za ostvarivanje prava na socijalno novčano davanje za nezaposlena lica, socijalno novčano davanje za starija lica i razlozi zbog kojih ova prava mogu prestati. Takođe, precizira se da lice kome je prestalo pravo na novčano socijalno davanje u skladu sa ovim zakonom može ponovo ostvariti isto pravo ili ostvariti drugo pravo iz ovog zakona, ako u međuvremenu za to ispunji propisane uslove. Tako, na primer, nezaposleno lice koje napuni 65 godina života, može, po prestanku prava na novčano socijalno davanje za nezaposlene podneti zahtev za ostvarivanje prava na novčano socijalno davanje za starija lica. Ili, lice koje izgubi pravo na novčano socijalno davanje zbog, na primer, zaključenja ugovora o radnom odnosu na određeno vreme, privremenim i provremenim poslovima ili ugovora o delu, može, nakon prestanka rada, ponovo podneti zahtev za ostvarivanje odgovarajućeg prava iz ovog zakona.

Članom 8. Predloga zakona propisano je da pravo na socijalno novčano davanje može da ostvari nezaposleno lice koje živi na području posebne socijalne zaštite, ako ispunjava sledeće uslove: da je državljanin Republike Srbije, da je navršilo 18 godina života, da je na Evidenciji o nezaposlenom Nacionalne službe za

zapošljavanje, da ne ostvaruje prihode od rada po osnovu ugovora o delu i naknade za rad po drugom pravnom osnovu, da ne ostvaruje prihode od rada bez ugovora o radu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima ili da ne ostvaruje prihode po osnovu rada od neregistrovane delatnosti ili kod lica i organa van pravnog poretka Republike Srbije i da Republiku Srbiju smatra svojom državom.

Članom 9. Predloga zakona propisano je da pravo na socijalno novčano davanje može da ostvari starije lice koje živi na području posebne socijalne zaštite, ako ispunjava sledeće uslove: da je državljanin Republike Srbije, da je navršilo 65 godina života, da ne ostvaruje prihode po osnovu radnog odnosa ili rada po drugom osnovu, da ne ostvaruje prihode od rada bez ugovora o radu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima ili po osnovu rada od neregistrovane delatnosti ili kod lica i organa van pravnog poretka Republike Srbije, da nije korisnik prava na penziju ili da nije ispunilo uslove za sticanje prava na penziju, prema pravnim propisima Republike Srbije i da Republiku Srbiju smatra svojom državom.

Članom 10. Predloga zakona propisano je da pravo na socijalno novčano davanje za nezaposlene prestaje: kada korisnik prava prestane da ispunjava bilo koji od uslova za ostvarivanje prava propisanih ovim zakonom; kada korisnik prava bude brisan sa Evidencije o nezaposlenom ili iz drugih zakonom propisanih razloga prestane da se vodi na toj evidenciji, ako korisnik prava bude pravnosnažno osuđen za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, protiv državnih organa, protiv pravosuđa i protiv Vojske Srbije, kada korisnik prava odbije radno angaživanje na poslovima koji se organizuju s ciljem ostvarivanja određenog društvenog interesa na području posebne socijalne zaštite na poziv nadležnog organa jedinice lokalne samouprave i u slučaju smrti korisnika prava. Stavom 2. navedenog člana definiše se prestanak prava na socijalno novčano davanje za starija lica, do kog dolazi u sledećim slučajevima: kada korisnik prava prestane da ispunjava bilo koji od uslova za ostvarivanje prava propisanih ovim zakonom; kada korisnik prava bude pravnosnažno osuđen za krivično delo iz grupe krivičnih dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, protiv državnih organa, protiv pravosuđa i protiv Vojske Srbije i u slučaju smrti korisnika prava.

Nadležnost (Odeljak 3) sadrži jedan član (član 11) kojem se predviđa nadležni organ za odlučivanje o pravima. Predviđeno je da o pravima na posebnu socijalnu zaštitu za nezaposlene i starije odlučuje predsednik izvršnog organa jedinice lokalne samouprave, te da te poslove izvršni organ jedinice lokalne samouprave vrši kao poverene poslove.

Odeljak 4. sadrži devet članova (čl. 12-20) kojima se uređuju pravila postupka u kom se odlučuje o pravima iz ovog zakona. Tako se, najpre, propisuje da se na postupke u kojima se odlučuje o pravima na posebnu socijalnu zaštitu primenjuju odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Postupak za priznavanje prava iz člana 4. stav 1. ovog zakona pokreće se zahtevom stranke. Zahtev se podnosi elektronskim putem ili na pisarnici za prijem zahteva za ostvarivanje javnih i administrativnih usluga na području posebne socijalne zaštite, koju odredi Vlada. Organ koji odlučuje o zahtevu dužan je da pribavi nalaz Komisije za procenu posebnog socijalnog statusa. Dalje se precizira sastav Komisije koju obavezno čine najmanje po jedan predstavnik mesno nadležnog centra za socijalni rad, filijale Nacionalne službe za zapošljavanje nadležne za područje posebne socijalne zaštite i jedinice lokalne samouprave sa tog područja. Direktor Kancelarije za Kosovo i Metohiju imenuje članove komisije za jednu ili više jedinica lokalne samouprave na području posebne socijalne zaštite.

Komisija utvrđuje činjenice koje su od uticaja na ostvarivanje prava o kojima se ne vodi službena evidencija, a nalaz komisije služi kao dokazno sredstvo za ostvarivanje prava iz ovog zakona. Predmetnim zakonom predviđeno je da za svoj rad članovi Komisije ne ostvaruju pravo na naknadu. Rešenje nadležnog organa konačno je u upravnom postupku u prvom stepenu, te se isto može pobijati tužbom

u upravnom sporu, u skladu sa zakonom kojim se uređuju upravni sporovi. Rešenja kojima se priznaju prava po ovom zakonu izvršavaju se po službenoj dužnosti.

Socijalna novčana davanja za nezaposlena lica isplaćuju se preko Nacionalne službe za zapošljavanje, a socijalna novčana davanja za starija lica – preko nadležnog centara za socijalni rad, na osnovu konačnih rešenja koje isplatiocu dostavlja donosilac rešenja. Socijalna novčana davanja isplaćuju se jednom mesečno. Mesečni iznos novčanog davanja pripada od prvog dana narednog meseca po podnetom zahtevu, a isplaćuje se u tekućem mesecu za prethodni mesec.

Nadalje, Predlogom zakona predviđa se dužnost korisnika prava u pogledu prijavljivanja svake promene koja je od uticaja na dalje ostvarivanje istog. Korisnik prava dužan je da nadležnom organu prijavi svaku promenu koja utiče na korišćenje i prestanak prava u roku od 15 dana od dana nastanka promene (član 17).

Članom 18. Predloga zakona propisano je da nadležni organ, po službenoj dužnosti, najmanje jednom godišnje preispituje uslove za ostvarivanje prava i donosi novo rešenje samo ako je došlo do promena koje su od uticaja na dalje korišćenje priznatog prava.

Članom 19. Predloga zakona propisuje se dužnost vođenja evidencije o korisnicima i ostvarenim pravima, nadležnom organu za vođenje iste, kao i podacima koje evidencija mora sadržati.

Članom 20. Predloga zakona propisano je da će Vlada bliže urediti način sprovođenja ovog zakona, odnosno način podnošenja zahteva, uslove i način utvrđivanja i ostvarivanja prava po ovom zakonu, način rada i sadržinu nalaza komisije, način isplate prava, vođenje evidencije i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

Prelaznim i završnim odredbama (Odeljak 5) propisuje se rok za donošenje propisa za sprovođenje ovog zakona, rok za obrazovanje komisija, podnošenje zahteva za ostvarivanje prava, raniji početak isplate prava za socijalno naugroženija nezaposlena lica, stupanje na snagu ovog zakona i početak primene istog.

Kako bi se obezbedili uslovi za nesmetanu primenu ovog zakona, predviđeno je da će Vlada propise za njegovo sprovođenje doneti najkasnije do dana početka njegove primene, odnosno do 1. marta 2025. godine.

Propisano je i da će direktor Kancelarije za Kosovo i Metohiju obrazovati potreban broj komisija za procenu posebnog socijalnog statusa u jedinicama lokalne samouprave na Kosovu i Metohiji, u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Ovako kratak rok za formiranje komisija propisan je kako bi se do dana početka primene ovog zakona obezbedile odgovarajuće obuke članova tih komisija za njegovu pravilnu primenu.

Članom 23. Predloga zakona propisano je da će se zahtevi za ostvarivanje prava iz ovog zakona primati elektronski i na pisarnici za prijem zahteva za ostvarivanje javnih i administrativnih usluga na području posebne socijalne zaštite od dana početka primene ovog zakona, odnosno od 1. marta 2025. godine.

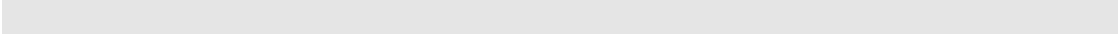
Imajući u vidu razloge za donošenje ovog zakona, a pre svega činjenicu da su jednostrane akcije Privremenih institucija samouprave u Prištini, kao što su sprečavanje rada lokalnih samouprava, javnih preduzeća i javnih ustanova, zabrana prometa robe iz centralne Srbije na području Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija, zabrana korišćenja dinara kao platnog sredstva i ograničavanje slobode kretanja najteže pogodile socijalno najugroženije kategorije, te da su među njima u najtežem položaju oni koji su nezaposleni, a žive sami ili bez ikakve podrške i pomoći porodice ili čije porodice ne ostvaruju nikakve prihode ili koji, s obzirom na zdravstveno stanje, ne mogu svojim radom da obezbede elementarne uslove za život, niti im iste, s obzirom na okolnosti, mogu nadomestiti postojeća socijalna davanja, članom 24. Predloga zakona propisano je da će izuzetno, ta najugroženija kategorija biti prioritetno uzeta u razmatranje i isplatu prava. U tom smislu,

predviđeno je da nadležni organi, na osnovu obrazloženog predloga komisija za procenu posebnog socijalnog statusa, najkasnije do 31. januara 2025. godine utvrditi listu socijalno najugroženijih nezaposlenih lica sa teritorije svoje mesne nadležnosti koja ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava na novčano socijalno davanje za nezaposlene i doneti, bez podnošenja posebnih zahteva, rešenje o priznavanju prava za nezaposlene sa liste, u iznosu od 20.000 dinara po korisniku prava, sa početkom isplate od 1. februara 2025. godine. Ti korisnici nastaviće da koriste priznato pravo u skladu sa ovim zakonom i nakon početka njegove primene, u visini utvrđenoj aktom Vlade, dok za to ispunjavaju propisane uslove. Ostala lica koja ostvare prava iz ovog zakona, prve isplate mogu očekivati, zavisno od vremena podnošenja zahteva, najranije za mesec april 2025. godine.

Članom 24. Predloga zakona propisano je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se od 1. marta 2025. godine.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona finansijska sredstva biće obezbeđena Zakonom o budžetu za 2025. godinu, na razdelu Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, kao i u Finansijskom planu Nacionalne službe za zapošljavanje za 2025. godinu.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE
--

1. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja

2. Naziv propisa

Predlog zakona o proglašenju Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija za područje posebne socijalne zaštite

Draft Law on the Proclamation of the Autonomous Province of Kosovo and Metohija as Area of Special Social Protection

3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum),

- a) Odredba Sporazuma koja se odnose na normativnu sadržinu propisa
- b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma
- v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma
- g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma
- d) Veza sa Nacionalnim programom za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije

- a) Navođenje primarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima
- b) Navođenje sekundarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima
- v) Navođenje ostalih izvora prava EU i usklađenost sa njima
- g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost
- d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije

5. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost treba konstatovati tu činjenicu. U ovom slučaju nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa.

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava EU prevedeni na srpski jezik?

Ne

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik EU?

Ne

8. Učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti

S obzirom da se Predlogom zakona o proglašenju Autonomne pokrajine Kosovo i Metohija za područje posebne socijalne zaštite ne vrši usklađivanje sa odgovarajućim propisima Evropske unije, nisu izvršene konsultacije sa Evropskom komisijom.